
A jövő választása

Kelemen Hunornak, az RMDSZ államelnökjelöltjének választási programja

Romániának, a kommunizmus összeomlása után, a '90-es évek elejétől két nagy célkitűzése volt: az Észak-atlanti Szövetséghez, valamint az Európai Unióhoz való csatlakozás.

E két cél elérése nagymértékben meghatározta a közel két évtized politikai döntéseit, az alapvető intézmények felépítését és működését. Az integráció feltételeinek való megfelelés kényszere nyomást gyakorolt a politikai döntéshozókra és a társadalomra, megjelölte azt az utat, amelyen elindult az ország.

Mindkét célt elértük és ebben hangsúlyos szerepe volt az Romániai Magyar Demokrata Szövetségnek. Sikerünk azonban nem teljes: Románia formálisan ugyan tagja lett az Észak-atlanti Szövetségnek és az Európai Uniónak, azonban a jogállamiság, a gazdaság helyzete, és az életminőség tekintetében nem váltunk hasonlónak Európa országaihoz. 2007 óta a hazai társadalom számára nincsenek új célok, nincsenek olyan új kihívások, amelyek irányt szabnának az országnak, amelyek a társadalom erőit mozgósítanák és összefognák. A célokat formálisan teljesítettük, de nincs az az integrációs kényszer, ami a reformokat előre vinné.

Ez az egyik oka annak a káosznak, amely az ország bel- és külpolitikájában is megmutatkozik. Pedig tennivaló bőven van még: a következő öt-hat évben fontosnak tartom, hogy az állam belső reformja úgy valósuljon meg, hogy a csatlakozás után Románia képes legyen ténylegesen felzárkózni az Európai Unióhoz, lépést tudjon tartani az európai közösséggel, ne legyen annak leszakadó, periférikus és elszegényedő országa.

A húsz éves átmeneti időszakot le kell zárunk és az ország fejlődésében, korszerűsítésében új fejezetet kell nyitnunk.

Elkerülhetetlen az Alkotmány, az állam, és annak alapvető demokratikus intézményeinek a reformja. Új társadalmi szerződés alapjait kell letennünk, és ebben az új szerződésben az egyénnek és a közösségnek kell elsődlegesnek lennie. Ennek az elvnek kell alárendelnünk az alaptörvény valamennyi új szabályozását.

Románia a mi országunk is, Erdély a szülőföldünk. Itt akarunk élni és boldogulni, nemzeti identitásunkat megőrizni, fejleszteni és átörökíteni. Tudjuk, hogy milyen Erdélyben, milyen Romániában akarunk élni, tudjuk, hogy mi jó a mi nemzeti közösségünk számára, és meggyőződésünk, hogy ami jó nekünk, az jó a román társadalomnak is.

Egy elnöki mandátum talán nem elegendő az előttünk álló feladatok teljes elvégzésére. De arra mindenképpen elegendő, hogy elinduljunk a modernizáció, a reformok és az Európai Unióhoz való felzárkózás útján. Elegendő ahhoz, hogy a dolgok jó irányt vegyenek. Elegendő ahhoz, hogy visszafordíthatatlan változásokra kerüljön sor. Elegendő ahhoz, hogy az egyének és közösségek ismét érezzék: van remény arra, hogy elérhető legyen a jövő, hogy kiszámítható és biztonságos legyen a holnap.

2009-ben, az elnökválasztások napján a múlt és a jövő között kell választanunk. Nekünk, romániai magyaroknak nem csak nemzeti céljainkat kell kivívnunk, hanem részt kell vennünk az ország modernizációjában is. Vállalnunk kell azt, hogy szavunkat hallatjuk, vállalnunk kell azt, hogy a sorsunkat meghatározó fontos döntésekben részt veszünk, vállalnunk kell, hogy azon, ami rosszul megy ebben az országban, megpróbálunk javítani.

Nekünk a jövőt kell választanunk. Most van erre lehetőségünk.

1. ÁLLAMREFORM

Kollektív jogokat a nemzeti kisebbségeknek

A Romániai Magyar Demokrata Szövetség államelnökjelöltjeként következetesen képviselni fogom a Szövetség közel két évtizedes meggyőződését, amely szerint Románia Alkotmánya első cikkelyének első bekezdéséből – az ország 10 százaléknyi kisebbségi lakosságát tekintve – a valóságnak ellentmondó „nemzetállam” fogalmát törölni kell. Szorgalmazzuk, hogy ezt a fogalmat az alapokmányban a „multikulturális állam” eszméje helyettesítse, hiszen ez felel meg a valóságnak. Soha nem vontuk kétségbe az állam „független, szuverén, egységes és oszthatatlan” voltát, azonban szükségesnek tartom az alkotmány valósághoz való igazítását, korszerűsítését, a nemzetállami kizárólagosság felszámolását.

Az alapokmányba külön cikkelyt kell bevezetnünk a kisebbségi közösségek kollektív jogaira vonatkozóan, hiszen a jelenlegi Alkotmány csupán az etnikai csoportokhoz tartozó egyének jogait biztosítja, a közösséget nem védi. Meggyőződésem, hogy nyelvi és kulturális identitásunk, hagyományaink védelme, megőrzése és továbbörökítése érdekében a közösségünk egészére vonatkozó jogainkat is bele kell foglalnunk az új, korszerűsített alkotmányba.

Régiók képviseletét a Parlamentbe

Romániában nem csak a kisebbségi jogok terén van még bőven tennivaló az elkövetkező években. Az állam nem az állampolgár érdekeit tartja szem előtt, nem hatékony ügyintéző, ezért intézményeinek alapos reformját is meg kell valósítani, ennek eszköze pedig szintén az alkotmánymódosítás, amelyet átgondoltan, csupán a módosító javaslatok széleskörű közvitáját követően lehet végrehajtani.

A romániai demokrácia történetét tekintve határozottan a kétkamarás Parlament mellett foglalunk állást. Románia polgárai számára csupán ez a struktúra biztosíthatja az előnyös, többszintű képviseletet. Ugyanakkor a Parlament két háza hatásköreinek alkotmánymódosítással történő pontos és határozott elválasztását, újradefiniálását rendkívül szükségesnek tekintem. Ilyen értelemben a Szenátusnak a „régión tanácsává” kell átalakulnia, amely a regionális fejlesztés, a külpolitika, a biztonságpolitika és honvédelem, valamint az energiapolitika területen törvénykezik, a többi szakterületet pedig a Képviselőház szabályozná. Így a Parlament két házában eltérő – az európai valósággal és a társadalom fejlődésével lépést tartó – hatáskörei a kiegyensúlyozott és reprezentatív képviselet garanciái lehetnek.

Alkotmányos garanciákat a hatalmi ágak szétválasztására

Az alkotmánymódosítási és korszerűsítési folyamatnak elsősorban a törvényhozó és a végrehajtó hatalom, valamint az igazságszolgáltatás kiegyensúlyozott együttműködését, félreértelmezhetetlen szétválasztását kell szem előtt tartania. Ezen a téren elengedhetetlenül szükségesnek mutatkozik a sürgősségi kormányrendelet intézményének felszámolása, és a kormány felelősségvállalási jogának drasztikus korlátozása, hogy a végrehajtó hatalom ne vehesse át a törvényhozói szerepet, ne hozhasson döntéseket a társadalom egészét hosszútávon érintő, létfontosságú szakterületeken, megkerülve a Parlamentet és a széleskörű közvitát. Újra kell gondolni az államelnöki intézmény hatáskörét is, hiszen az elmúlt években azt láthattuk, hogy az állam működése rendellenességeinek jelentős része ezen intézmény ellentmondásos szerepköréből fakad.

Az alkotmány módosításakor javasoljuk az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó, az alapokmányban már lefektetett normakontroll kiszélesítését, ezáltal is leszűkítve az intézmények közötti későbbi konfliktusok lehetőségét, az alkotmányellenes törvénytervezetek kapcsán kialakuló vitákat.

2. FEJLŐDŐ KÖZÖSSÉG

Régiófejlesztés

Románia jelentős regionális hagyományokkal rendelkezik, amiből valódi előnyt lehetne kovácsolni Európában. Jövők szempontjából fontos érvényt szerezniük a már létező regionális öntudatnak, gondolkodásnak. A modern Románia fejlődését a történelmi régiók autonómiája biztosítja.

Romániában, a Lisszaboni Stratégia eredményes életbe léptetését szolgáló, valós decentralizációt kell végrehajtanunk. Ehhez a regionális és vidékfejlesztési politikát is új alapokra, európai szellemű stratégiai tervezésre kell építenünk, hiszen a működőképes elképzelések hiánya miatt a jelenlegi intézményrendszer nehézkes, bürokratikus és kizárólag a központi hatalom utasításainak hűséges végrehajtását szolgálja.

Új, versenyképes régiókat

Új, az esélyegyenlőség elvét követő fejlesztési régiókra van szüksége Romániának, hiszen a gazdasági, földrajzi, környezeti, kulturális és történelmi szempontok mellőzésével 1998-ban létrehozott, az 1968-as parancsuralmi körülmények között kialakított megyerendszerre alapozó fejlesztési régiók nem ösztönözik a gazdasági növekedést, a társadalmi haladást és a magas szintű foglalkoztatottságot, nem valósítják meg a kiegyensúlyozott, fenntartható fejlődést.

Az RMDSZ kidolgozta és a parlament elé terjesztette azt a törvénytervezetét, amely a jelenlegi nyolc, működésképtelen és bürokratikus fejlesztési régió helyett tizenhat, identitásbeli, földrajzi, történelmi, kulturális és gazdasági hasonlóságok alapján felosztott régió létrehozását javasolja Románia egész területére vonatkozóan. Belpolitikai egyetértéssel és kellő politikai akarattal ez rövid időn belül megvalósítható.

Önálló fejlesztési régiót Székelyföldnek

Mivel a három megyét magába foglaló Székelyföld megfelel egy önálló statisztikai-fejlesztési régió ismérveinek, teljesíti az EU erre vonatkozó előírásait, van lehetőség egy önálló székelyföldi fejlesztési régió kialakítására. Ez az egyetlen megoldás arra, hogy a jelenlegi patthelyzetből kiléphessünk. Ezért támogatom a Székelyföld és Románia többi, szervesen kialakult régiói határainak tiszteletben tartását és a régiók fejlesztését szolgáló intézményrendszer ennek megfelelő átalakítását.

Intézményi reformot, megfelelő pénzügyi forrásokat

Ugyanakkor, ahhoz, hogy Székelyföld és általában Erdély fenntartható fejlődése megvalósuljon, a helyi közösségek és önkormányzatok uniós forrásbevonási szükségleteinek fedezéséhez a különböző fejlesztési ügynökségek kompetenciáinak területi alapon való újragondolása is szükséges. Ez a közeljövő fontos és elkerülhetetlen feladata.

A vidéki térségek gondjain leghatékonyabban a szubszidiaritás elve alapján működő LEADER-megközelítés enyhíthet. Ez azt jelenti, hogy a kistérségek a maguk által meghatározott fontossági sorrend alapján használhatják fel az uniós fejlesztési forrásokat. A fejlesztési régiók átalakítása, valamint a LEADER-megközelítés gyakorlata a szórványban élő magyar közösségek esélyegyenlőségét is növelné.

Székelyföld felemelkedéséhez létfontosságú mind a fejlesztési régiók, mind pedig a régiókra alapozott intézményrendszer átfogó reformja és átszervezése, hiszen a jelenlegi fejlesztési régiókhoz tartozó magyar önkormányzatok akaratérvényesítő képessége korlátozott. A magyar közösség ebből származó hátrányai egyértelműek.

Autonómia

Az önrendelkezés mind a tömbben, mind pedig a szórványban élő magyarságnak járó esély a fejlődésre. A területi autonómia Székelyföldnek, a kulturális autonómia Románia számos magyarlakta régiója számára az identitásőrzés záloga.

A székelyföldi régió földrajzi, történelmi, gazdasági, társadalmi, kulturális és politikai sajátosságait tekintve a legmegfelelőbb közigazgatási-szervezési konstrukció a területi autonómia, amelynek törvényes úton való létrehozását következetesen támogatom.

A területi autonómia sajátosan olyan megoldás, amelynek alkalmazása a közigazgatási rendszerben a többség és a kisebbség viszonyának normalizálásához vezet. E cél megvalósítása érdekében példaértékűnek tartom az erdélyi nemzetiségek együttélésének pozitív hagyományait, valamint az Európában megvalósult önkormányzati modelleket.

A területi szempontból autonóm Székelyföldnek, mint önálló régiónak a polgárok által közvetlenül és demokratikusan megválasztott döntéshozó testületekkel és végrehajtó intézményekkel kell rendelkeznie. Ezeknek ugyanakkor szervesen illeszkedniük kell az ország közigazgatási rendszerébe, ezért nem azzal párhuzamos intézményekként működnének.

Önrendelkezést tömbnek és szórványnak

Az autonómia ugyanakkor a demokratikus döntéshozatal és államszervezés gyakorlata, olyan eszköz, amellyel a romániai magyarság szülőföldjén megalapozhatja gazdasági és kulturális fejlődését, megteremtheti

megmaradásának anyagi, politikai és jogi feltételeit. Az autonómia olyan elv, amelynek a jogállam intézményeinek működésében érvényesülnie kell, alapja az Európai Unió által is alapelvek tekintett önkormányzatiság és szubszidiaritás, ugyanakkor egy nemzeti közösség joga, amelyet identitása védelmének, megőrzésének és továbbörökítésének érdekében gyakorol.

Ezért, Székelyföld területi autonómiájának megvalósítása mellett elengedhetetlenül fontosnak tartjuk és támogatjuk a kulturális autonómia megteremtését, amelyet a romániai magyar közösséghez tartozó személyek által választott közttestületek gyakorolhatnak Románia magyarok által is lakott régióiban. Ezáltal létrejöhet a romániai magyarság saját oktatási, művelődési, tájékoztatósi, hagyományőrző és műemlékvédelmi intézményrendszere.

Továbbra is támogatom az RMDSZ által a parlament elé terjesztett kisebbségi törvénytervezet elfogadását, hiszen tartalmazza a jelen választási programba foglalt törekvéseink egy részét, különös tekintettel a kulturális autonómia, anyanyelvhasználatra és anyanyelvű oktatásra vonatkozóan.

Anyanyelvhasználatot a kinyilvánított igények szerint

Szorgalmazom és minden rendelkezésemre álló politikai eszközzel támogatom a magyar nyelv regionális hivatalos nyelvként való elismerését, a már bejártott, működő, pozitív gyakorlatként idézhető európai modellek alapján.

Az anyanyelv szabad használatának joga a magánéletben és a közéletben olyan közösségi jog, amely a nemzeti identitás védelmének és átörökítésének legfontosabb garanciája, és amelynek tiszteletben tartására kiemelt figyelmet fordítok, mint ahogy nemzeti jelképeink szabad használatának biztosítására is.

Elnökként figyelmet fektetek majd a székelyföldi régióban számbeli kisebbségben élő román vagy más etnikai közösség helyzetére.

Oktatás és kutatás

A fiatal nemzedék és oktatóinak magárahagyottsága jellemezte az elmúlt évek oktatáspolitikáját. Egy következetes, jövőképet is magába foglaló stratégiára van szükség ahhoz, hogy fiataljaink tudása ne céltalan információhalmozás, hanem versenyképes információbirtoklás legyen. Ezt a felelősséget kell szem előtt tartanunk az elkövetkező években.

Annak ellenére, hogy a harmadik évezred kezdetén a tudásalapú társadalom jövőképe körvonalazódik az egész világon, nálunk az oktatás társadalmi fontosságára még mindig nem fektetnek hangsúlyt a döntéshozók. Ez tetten érhető abban az esetlegességben, amellyel a tanügyi törvényeket, rendeleteket megalkotják, az operatív intézkedéseket végrehajtják az illetékesek. Ha az alaptörvények megalkotását továbbra is politikai versengés tárgyává teszik, a pártérdekek, és nem az európai oktatási térséghez való felzárkózás szándéka vezérli a törvényhozókat, akkor ez hosszútávon saját kultúrája és értékei iránt közönyös, versenyképtelen romániai közösséget eredményezhet.

Decentralizációt az oktatásban

A tudás birtoklásához, a versenyképesség biztosításához korszerű és minőségi szinten működő intézményhálózatot kell létrehoznunk. Olyan törvényt kell alkotnunk, amely az oktatási jövőképen, a decentralizáción, a kompetencia-fejlesztésen, a megszerzett tudás alkalmazásának készségén alapul.

Ahhoz, hogy ez az intézményrendszer működőképes legyen, – a szubszidiaritás jegyében – szorgalmazom, hogy az önkormányzatok, valamint az iskolai autonómia jegyében működő intézmények partnerségi viszonyt, helyi szintű hatásköreik révén pedig valós, a közösség érdekét szolgáló döntésmechanizmust alakítsanak ki.

A központi intézményeknek csak a szakpolitika kialakításában legyen szerepük, a gyakorlatba ültetést és döntést hagyják a helyi közösségekre, az emberekhez legközelebb álló intézményekre.

Versenyképességet a munkaerőpiacon

A romániai oktatáspolitikának a munkaerőpiacon eladható szakképzésre kell irányulnia, ezen belül pedig magyar oktatáspolitikánknak következetesen képviselnie kell azt az önállósulási akaratot, amelynek célja az európai oktatási térség intézményrendszerébe illeszkedő, autonóm anyanyelvű oktatás-nevelési rendszer megvalósítása, a képzés valamennyi területén, formájában és szintjén.

Fontosnak tartom, hogy a közoktatás közeljövőben kialakítandó szerkezete kövesse a munkaerőpiac folyamatosan változó igényeit. Másfelől a közoktatás új finanszírozási rendszerének egyértelműen biztosítania kell a kisebbségi oktatás többletköltségeinek fedezetét az állam központi költségvetéséből.

Az anyanyelvű intézményhálózat kiszélesítését

Az anyanyelvű intézményhálózatunkat olyan irányba kell alakítanunk, hogy egyetlen magyar tanuló se kényszerüljön más tannyelvű iskolába járni. Ezzel együtt kiemelten támogatom az oktatást szolgáló alapítványok munkáját, hogy a közösségünk számára szükséges iskolahálózat infrastruktúrája tovább fejlődhessen – új kollégiumok létesítésétől, iskolabuszok biztosításától egészen az ösztöndíjrendszer bővítéséig.

A versenyhelyzet minőségteremtő. Élhetünk tehát az új tanügyi törvény biztosította lehetőséggel, hogy az állam által elismert felekezetek önálló tanintézeteket alapíthatnak, és a kötelező oktatás szintjén tanulók alapfinanszírozásban részesülhetnek. Közösségi szinten így a tudáshalmaz elsajátításán túl az erkölcsi nevelésben is hozzáadott érték keletkezhet.

A demográfiai mutatók kedvezőtlen alakulása nem sodorhatja veszélybe a magyar nyelvű egyetemi oktatás létét, sem a minőségét. Az egyetemek és az oktatásban résztvevők folyamatos párbeszéde mellett, a piaci hatásokat is figyelembe vevő, a jövő társadalmát megalapozó értékelvűségnek is érvényesülnie kell. Mindemellett nagyobb teret kell adnunk a romániai felsőoktatás reformját és fejlődését egészében meghatározó, a Bolognai Egyezményben is szorgalmazott egyetemek

közi átjárhatóságnak, és a külföldön elvégzett részképzések Románia intézményrendszerébe való beépítésének.

Az anyanyelvű felsőoktatás bővítését

Következetesen támogatom az RMDSZ egyik legfőbb célkitűzését: az önálló, Kolozsvár-központú, állami magyar tannyelvű egyetem létrehozását. Ezzel egy időben elengedhetetlennek tartom azt is, hogy a jelenlegi magyar tannyelvű oktatási vonalak döntéshozói szerkezeti és pénzügyi önállóságot kapjanak. Jöjjön létre a Babeş-Bolyai Tudományegyetem magyar kari rendszere, tagozati önállósulása, a marosvásárhelyi Orvosi és Gyógyszerészeti Egyetemen pedig ugyanilyen módon erősödjön meg és önállósuljon a magyar oktatás. Kiemelt feladat ugyanakkor a magyar nyelvű magán – egyházi és alapítványi – felsőoktatási intézményhálózat támogatása és fejlesztése.

Az egész hazai társadalom számára fontos, hogy az utóbbi időben kialakuló veszélyes különbségtétel megszűnjön: a minőségi állami és magán oktatást, európai polgárokhoz méltóan, egymást kiegészítő rendszernek kell tekintenünk, nem egymással vetekedő oktatási formáknak.

A magyar közösség számára ilyen értékteremtő szerepe van az egyre erősödő Sapientia Erdélyi Magyar Tudomány Egyetemnek, amelynek működését és fejlesztését, mielőbbi teljes akkreditációját, felelős politikusként, maradéktalanul támogatom. Az államnak is honorálnia kell az itt végzett munkát azzal, hogy részt vállal az intézmény finanszírozásában.

A kutatómunka támogatását

A tudományos kutatás nem lehet mostohagyermek a hazai szellemi életnek, hiszen ez nemcsak európai uniós prioritást jelent, hanem a haladás és fejlődés zálogát is. Ezért támogatom a romániai kutatóknak a hazai és nemzetközi magánvállalatok által működtetett kutatóhálózatba való bekapcsolódását, munkájuk költségvetési finanszírozását.

Növelni kell az állami költségvetésben a kutatói alapokat, hogy közelítsünk az 1%-os európai átlaghoz. Ugyanakkor a kutatói tervekhez nyújtott állami alapok 90%-os előfinanszírozását is biztosítanunk kell. Támogatom a fiatal kutatók érvényesülési lehetőségeit ezen a területen, és azt, hogy a javadalmazás feltétele ne a pályán töltött régiség legyen, hanem a teljesítmény mértéke.

A romániai társadalom alapvető célja az értelmiség legképzettebb rétegének itthon tartása. Ennek egyik fő eszköze a tudományos kutatás intézményesítése, illetve a magyar kutatók számára az esélyegyenlőség biztosítása a hazai kutatóintézetekben. Élnünk kell azzal a lehetőséggel is, hogy anyanyelvű oktatási vonalaink mellett kutatói vonalak is létesíthetők.

Kultúra, művelődés

Az intézményi formát öltő kultúra olyan szellemi menedék kell legyen, amelynek valamennyi formája a válság idején is hozzáférhető az emberek számára. Társadalmunkban a normalitást azzal is fenn kell tartanunk, hogy nem hanyagoljuk el, nem büntetjük a költségvetés drasztikus csökkentésével az amúgy is alulfinanszírozott kulturális intézményeket, a kultúra területén értéket teremtő, alacsony jövedelmű alkotókat, szakembereket.

Az elmúlt években sikerült kialakítanunk egy sokszínű, értéket teremtő magyar kulturális intézményrendszert, amelyet az elkövetkező időszakban konszolidálnunk kell.

Hangsúlyoznunk kell a regionális kultúrák értékteremtő erejét, amely a kisebb közösségek értékvilágát helyezi előtérbe.

A kulturális sokszínűség európai érték. Erdélyi magyar nemzeti kincsünk része a jelenkori írott kultúránk (íróink, költőink, kiadóink, sajtótermékeink, könyvtáraink), a képzőművészetünk (alkotóink, galériáink, művészeti műhelyeink), az előadó-művészet (színházaink, operaházaink, zeneművészetünk, filmművészetünk, táncművészetünk), a műépítészetünk és a népművészetünk. Ezért a kultúra valamennyi szakterülete számára meg kell teremtenünk a további értékteremtés és értékörzés lehetőségeit.

Ennek érdekében fontos feladatommak tartom támogatni annak az alapítványi rendszernek a továbbfejlesztését, amely eddig is méltányos életfeltételekhez igyekezett hozzásegíteni alkotóinkat, az utánpótlás kibontakozását ösztönözte.

Magyar politikusként mindig kiállok amellett, hogy az ünnepeinken, összejöveteleinken az állami mellett, nemzeti jelképeinket mindig szabadon használhassuk.

Egyházak

Magyar történelmi egyházaink közösségmegtartó ereje mindig fontos volt a romániai magyarság számára. A kommunizmus idején a közösség, az anyanyelv, az identitás és hagyományaink túlélését, a rendszerváltás után pedig mindezek megőrzését szolgálták. Erre a megtartó erőre továbbra is szüksége van a magyarságnak.

Fontosnak tartom, hogy egyházaink továbbra is eleget tudjanak tenni hiteles társadalom- és művelődésszervező, valamint anyanyelvőpoló szerepüknek, minden eszközük meglegyen ehhez. Támogatom, hiszen fokozottan szükségesnek tekintem a magyar egyházak karitatív intézményrendszerének (öregotthonok,

gyermekotthonok, kollégiumok) megteremtésére irányuló erőfeszítéseiket, ennek költségvetési támogatását.

RMDSZ-es tisztségviselőként is állandó kapcsolatot építettem ki az egyházakkal, és továbbra is fenn kívánom tartani ezt a gyümölcsöző együttműködést – mind a közös stratégiák, mind pedig a társadalomszervezés terén.

Nyitott vagyok és támogatok valamennyi egyházat, felekezetet, tiszteletben tartom valamennyi állampolgár hitét, lelkiismereti szabadságát, és minden rendelkezésemre álló törvényes eszközzel szorgalmazom a vallásszabadság teljes körű érvényesülését, valamint az egyházak autonómiájának tiszteletben tartását.

Következetesen szorgalmazom, hogy az állam az egyházaknak keretet biztosítson az oktatás és képzés megszervezésére – minden területen, formában és szinten, és az ilyen jellegű intézményrendszert központi és helyi költségvetési finanszírozását lehetővé tegye. Fokozott figyelmet szentelek annak is, hogy a Iași-i püspökség lehetővé tegye a moldvai csángó-magyarok igényét a magyar nyelvű lelkipásztori szolgálatra és a hitoktatás bevezetésére.

Ifjúság

A fiatalok a hazai társadalom újjászületésének, korszerűsödésének, fejlődésének, ugyanakkor hagyományaink továbbörökítésének letéteményesei. Ezért olyan feltételeket és lehetőségeket kell biztosítanunk számukra, amelyek új megvilágításba helyezik az itthon maradás fogalmát, a kilátástalanság helyett értéket, alternatívát jelentenek.

A fiatal nemzedék az elmúlt években egyértelművé tette, hogy hangsúlyos szerepet akar vállalni az erdélyi magyar társadalmi élet valamennyi területén, munkájával – a változások aktív részeseként – hozzá akar járulni egy új, szabadabb, magabiztosabb társadalom létrejöttéhez.

Hogy meglegyenek erre a megfelelő eszközei, elsősorban korszerű, sokoldalú, rugalmas oktatást és képzést kell biztosítanunk számukra. Ezért szorgalmazom egy olyan tandíjrendszer kialakítását, amely a felsőfokú oktatást hozzáférhetővé teszi az alacsonyabb jövedelmű családból származóknak is, a bentlakáshálózat továbbfejlesztését a diákok és fiatal tanárok számára, a tanszer-támogatási lehetőségek kiszélesítését kis- és középiskolás diákok valamint egyetemisták számára.

A valós decentralizáció fontos szerepet kap az ifjúság szervezeti életének működésében is. Fontosnak tartom, hogy a helyi és megyei ifjúsági intézmények, szervezetek és programok támogatására – az ifjúsági kerettörvény szabályozásai szerint – a helyi és megyei önkormányzatok költségvetésükből alapokat különítsenek el.

Ugyanakkor felkarolom és támogatom az ifjúsági szervezetek minden olyan kezdeményezését és javaslatát, amelynek célja olyan társadalmi, gazdasági és kulturális feltételek megteremtése, amelyek lehetővé teszik a fiatalok szülőföldön való boldogulását, érvényesülését. Vállalom az ifjúsági szervezetekkel való közös fellépést és elismerem annak szükségességét, hogy az ifjúság céljait a maga választotta úton és a maga választotta demokratikus eszközökkel kövesse.

Esélyt a fiataloknak

Az oktatási lehetőségek, és az ifjúsági szervezetek támogatása mellett a gazdasági és szociális feltételek megteremtése és javítása is elengedhetetlen a fiatalok méltányos életkörülményeinek létrehozásához. A munkahelyteremtést, a munkaerőpiacon való boldogulást állásbörzékkel, valamint a diák munka és a nyári munka megfelelő jogi kereteinek megteremtésével kell támogatni.

Támogatok minden olyan törvénykezdeményezést, amely a fiatalok otthonteremtési lehetőségeit fekteti le (adóeltörlesztés és- kedvezmény, hitellehetőségek által), és ezzel lehetővé teszi számukra a családalapítást, gyermekvállalást.

A társadalom egészségessége tekintetében fontosnak tartom, hogy a hátrányos helyzetű, árvaházi vagy állami gondozásban lévő gyerekek és fiatalok számára az állam biztosítsa a társadalmi integrálódás lehetőségeit, hogy teljes jogú állampolgárai legyenek ennek az országnak.

3. A FEJLŐDÉS GAZDSÁG - TÁRSADALMI FELTÉTELEI

Gazdaság

Itthon a legfontosabb gazdasági probléma magának a gazdaságnak a helyzetéről, állapotáról való igazság elhallgatása. A válság nem önmagában létező, a közösségen kívüli „sorscsapás”, ezért minden polgárnak jogában áll tudni, milyen megszorító, népszerűtlen intézkedésekre kell számítani annak érdekében, hogy az ország minél kisebb mértékben legyen a kedvezőtlen gazdasági folyamatok áldozata.

Valós adatokat a gazdaság helyzetéről

Alapos okaink vannak a kormány által eddig bemutatott gazdasági mutatók valóságosságában kételkedni, hiszen az információk ellentmondásosak: mást mond a helyzetről a Nemzeti Jegybank, megint mást a kormány tagjai, egyes intézményeinek képviselői.

Ezért elengedhetetlenül fontosnak tartom és legelső intézkedésként támogatom egy, az ország reális gazdasági helyzetéről szóló elemzés készítését. Mert minél inkább elhazudják az illetékesek az állampolgárok előtt a valóságot, annál nehezebb lesz felkészülnünk a negatív hatásokra, az olykor szükséges és indokolt, ugyanakkor népszerűtlen intézkedések elfogadására, gyakorlatba ültetésére.

A valós helyzet felmérése nyomán olyan intézkedéseket kell életbe ültetni, amelyek segítenek a recesszióból való kilábalásban. Ebben a különleges helyzetben a gazdasági tervezésnek számolnia kell az egészségügyi rendszer, a köztisztviselői rendszer és a szociális védőháló reformjával, ezt a reformot pedig valamennyi szakterület esetén meg kell előznie a szakmai előkészítésnek, majd a széles körű konzultációnak.

A recesszió elleni küzdelem nem azt jelenti, hogy a fűnyíró-elv alkalmazásával mechanikusan csökkentjük az állami költségvetés kiadásait, így a közfogyasztást és az állami befektetéseket is.

Hatékony válságkezelést

A romániai gazdasági folyamatok alakulását az elkövetkező évekre nehéz előre jelezni, hiszen a pénzügyi és gazdasági világválság hazai kezelésére, enyhítésére kidolgozott tervek annak függvényében valósulhatnak meg hogy, mennyire drámai helyzettel szembesülünk a következő időszakban.

Annak ellenére, hogy a "válságkezelés" elterjedt és elfogadott terminológia, a pénzügyi világválságot és ennek következményét, a gazdasági válságot kezelni csak ott lehet, ahol keletkezett, vagyis az Amerikai Egyesült Államokban. Országunk esetében a válság hatásainak csökkentéséről, valamint a recesszióból való kilábalásról lehet beszélni, az erre irányuló intézkedéseknek elsősorban gazdaságösztönző hatásuk kell hogy legyen.

A rövidtávú intézkedések közül elsősorban az egységes, 16%-os adókulcs 14%-ra való csökkentését, valamint a hozzáadott-érték adó 19%-os alapkulcsának megtartását az alaptermékek és az alapszolgáltatások esetében pedig 15%-ra való csökkentését, mindennemű adóemelés elkerülését tartom fontosnak, hiszen a cél a befektetések és a fogyasztás ösztönzése, nem pedig azok visszaszorítása az adózás mértékének növelése által.

Ne a közalkalmazottakon spóroljunk

A válságidőszakban gyakorlatba ültetendő reformokat is átgondolt intézkedéscsomagokra kell építeni. A költségvetésből finanszírozott munkahelyek megszüntetése, a közalkalmazottak létszámának csökkentése is alapos elemzés

alapján kell történnjen, hiszen azzal is számolni kell, hogy új munkahelyek létrehozására a közeljövőben csak korlátozott mértékben számíthatunk. Ideje leszámolni azzal a tévhittel, hogy Romániában túl magas a közalkalmazottak száma. Nem a közszférában dolgozók számával, hanem ezek ágazatonkénti arányával, hatékonyságával, szakmai felkészültségével és motivációjával van baj. Országunkban minden 1000 lakosra 63 közalkalmazott jut, ezzel az Európai Unióban a 20-ik helyen állunk 27 tagállam közül.

Támogassuk a kis- és középvállalkozásokat

A kis- és középvállalkozásokat zsákutcába kényszerítő átalányadót el kell törölni, mert emiatt eddig már százezernél több kis- és középvállalkozás kényszerült tevékenysége felfüggesztésére. Számukra újabb adókedvezmények is szükségesek ahhoz, hogy átvészeljék a válságot. Ugyanilyen fontos intézkedés az újra beruházott nyereség adóztatása eltörlésének gyakorlati alkalmazása, amennyiben azt az illető vállalkozó alaptevékenysége fejlesztésére, beruházásokra fordítja, hiszen ez ösztönözné a további befektetéseket.

A hazai kis- és közepes vállalkozások gazdaságunk legfontosabb húzóerői, amelyeknek hosszútávon is sikeresen helyt kell állniuk a közös európai piacon. Ezért támogatom az ilyen jellegű vállalkozásokat érintő szabályozások egyszerűsítését, a bürokráciát tetőző fölösleges okmánykibocsájtás csökkentését, az Európai Unió ezirányú intézkedéseinek, ajánlásainak hazai alkalmazását.

Gazdasági decentralizációt

Támogatom és szorgalmazom, hogy a közép- és hosszútávú gazdasági tervezésben a decentralizáció szempontjai érvényesüljenek. Ennek értelmében fontosnak tekintem az állam központi és helyi szintű gazdasági szerepvállalásának hatékony csökkentését, a vállalkozásösztönző környezet helyi és megyei szintű kialakítását, a gazdaságfejlesztési alapok pályázati rendszerének átláthatóvá tételét, ugyanakkor hangsúlyosan Székelyföld és az összes magyarlakta terület infrastrukturális és gazdasági fejlesztését. Ezek mellett egy olyan költségvetéspolitikát kell kialakítani, amelyben kiemelten érvényesülnek a kisebbségi közösségek és a helyi önkormányzatok érdekei, szempontjai.

Az alacsony termelékenység az ország legégetőbb, válságmélyítő problémája. A globális válság hatására és a rossz kormányzás miatt gyakorlatilag súlyosbodott az amúgy is alacsony belső hatékonyság.

A gazdaság versenyképességének növeléséért támogatom minden olyan törekvést, intézkedést, amelynek célja a hazai vállalkozások európai és nemzetközi piacra juttatása. Fontosnak tekintem a további külföldi beruházásokat is, de úgy, hogy a multinacionális cégek fejlődése ne szorítsa vissza a helyi beszállítók tevékenységét. Emellett szorgalmazom a jó minőségű hazai termékek uniós közös piacra juttatását, az export ágazatokat ösztönző programok gyakorlatba ültetését.

A turizmus, a jövő jövedelemforrása

A turizmus – kiemelten a faluturizmus és a falusi vendéglátás, mint hazai specifikum - az egyik legjövedelmezőbb, valós növekedési és munkahelyteremtési potenciállal rendelkező ágazat. Ennek ellenére még mindig várat magára az ország, és kiemelten Erdély turisztikai stratégiájának kidolgozása, a kulturális turizmus hangsúlyosabb népszerűsítése. Támogatom egy ilyen jellegű átgondolt terv mielőbbi létrehozását és gyakorlatba ültetését, hiszen ennek révén az ország egésze és ezen belül az erdélyi megyék - kiemelten Székelyföld - érdemben hozzájárulhatnak az ország külkereskedelméhez, az országimázs kedvező alakításához. Ehhez azonban elsődleges az infrastruktúra fejlesztése és a látványhelyszínek kialakítása, amelyet állami költségvetésből kell finanszírozni. A turizmusfejlesztés másik fontos feltételének tekintem a megfelelő vendéglátóipari szakoktatást, valamint a megbízható és egységes idegenforgalmi információs és statisztikai rendszerek megteremtését.

Költségvetés, adópolitika, monetáris politika

A következő évek egyik legfontosabb kihívása, Románia gazdasági boldogulásának elengedhetetlen feltétele a költségvetési szerkezet és a költségvetési intézményrendszer reformja. Támogatom a hosszútávú, többéves költségvetés intézményrendszerét, amely elősegíti a költségvetés kiegyensúlyozott, előrelátható és hatékonyabban tervezhető végrehajtását.

A költségvetésnek a jelenlegi helyzettel ellentétben, a tartós fejlődést elősegítő gazdaságpolitika hatékony eszközévé kell válnia, legfontosabb célja pedig a költségvetési hiány inflációmentes finanszírozása, közép- és hosszútávon pedig annak csökkentése kell hogy legyen, a maastrichti kritériumok betartásával.

Az adópolitikában közép- és hosszútávon az egységes adókulcs jelenlegi rendszerének megtartását szorgalmazom, mind a személyi jövedelemadó, mind pedig a társasági adó esetében. Ugyanakkor elengedhetetlenül szükségesnek tartom a 16 %-os egységes adó kiterjesztését minél több adótípusra.

A monetáris politika legfontosabb célja – a válság hatékony kezelése mellett – az euró-övezethez való csatlakozás. A politikai akaraton, valamint a gazdasági konszolidáción túl ehhez széleskörű hatástanulmányok elkészítése is szükséges az euró bevezetésének várható kísérőjelenségeiről, a vállalkozói szférára és a lakosság vásárlóerejére gyakorolt hatásáról. A gazdasági reformok illetve a reál konvergencia területén fokozottan fontos a hatékonyság és a versenyképesség, hiszen ezek hiánya – a válság amúgy is késleltető hatása mellett – a borúlátó forgatókönyvek által jegyzett időpontnál is későbbre tolhatják ki Románia felzárkózását az Európai Unió átlag fejlettségi szintjéhez.

Mezőgazdaság és vidékfejlesztés

Legfőbb ideje annak, hogy Románia mezőgazdasági potenciálja ne csak európai fórumokon elhangzó besorolási kritérium legyen, hanem valós és jövedelmező sajátossága az országnak. Húsz év után valós lehetőségeket kell biztosítanunk itthon ennek az ágazatnak.

Románia mezőgazdasági potenciálja az ország legfontosabb jellegzetessége az Európai Unióban. A statisztikák szerint Románia területének 87,1 százaléka vidéki jellegű, lakosságnak 45,1 százaléka pedig ezekben a térségekben él. Ennek ellenére húsz éve nincs stratégiai elképzelés ennek a lehetőségnek a kiaknázására, érvényre juttatására: a hazai mezőgazdasági termények előállítására költséges, értékesítési lehetőségei viszont korlátozottak. A mezőgazdaságból élők emiatt a megélhetés határán tengődnek.

Ezért elsősorban egy olyan megalapozott, időtálló, politikai irányzatoktól független agrárstratégia kidolgozását támogatom, amely elfogadható életszínvonalat biztosít azoknak, akik a mezőgazdaságban dolgoznak, ebből élnek.

Európai támogatást, intézményi reformot

A gazdálkodás kiszámíthatóvá és jövedelmezővé tétele, valamint a falvak népességmegtartó erejének növelése a mezőgazdasági politikák legfőbb célja kell hogy legyen. A mezőgazdaságnak egy komplex vidékfejlesztési programba való beillesztése és a környezetvédelmi feladatokkal – például a táj ökológiai értékeinek védelmével – való összehangolása a közeljövő legfontosabb kihívása. Az Európai Unió közös agrárpolitikájának előírásai alapján kidolgozott differenciált támogatási rendszer itthon is szükségesnek mutatkozik, ugyanakkor az agrárszféra költségvetési támogatásának átláthatósága és ellenőrizhetővé tétele elengedhetetlen a hazai gazdák számára.

Az ágazat szolgáltató jellegű, hatékony intézményeinek megteremtése régóta várat magára, hiszen a jelenlegi elévült intézményrendszer alkalmatlan a korszerű, európai agrárpolitika érvényesítésére. Ésszerű és hatékony reformot kell végrehajtani a kataszteri nyilvántartásban is, hiszen ez elengedhetetlen a föld adásvételében, nyilvántartásában, a földtulajdon piaci árának megállapításában valamint a mezőgazdasági termelés célirányos támogatásában.

Támogassuk a gazdákat

Fontosnak tartom a nemzeti kiegészítő támogatások – a Farmer-program és a mezőgazdasági életjáradék – további folyósítását, amelyeknek a kisgazdaságok fejlődésére van igen nagy hatásuk. Ehhez azonban az Európai Unió illetékes intézményeivel való egyeztetés is szükséges.

Emellett szükségesnek tartom a tulajdonjog garantálását is, a birtok egységének védelmét, az ésszerű birtokstruktúra feltételeinek kialakítását. A mezőgazdasági

munka ösztönzése érdekében elengedhetetlen tartom a hitelezési rendszer fejlesztését, korszerűsítését, az ügyintézés egyszerűsítését.

Támogatom a földtulajdon-viszonyok rendezésének egyszerűsítését, az ehhez kapcsolódó ügyintézés költségeinek megtérítését, támogatását, hiszen a tulajdonjogi viszonyok legtöbb esetben a kapcsolódó költségek miatt nem nyernek megoldást.

Ki kell alakítani ugyanakkor egy katasztrófakár-enyhítési rendszert, amely az agrártermelés természeti kockázatait elviselhetőbbé teszi.

Esélyegyenlőséget és fejlődést

Fejleszteni kell a vidéki infrastruktúrát is úgy, hogy a falusi emberek életfeltételei, esélyei fokozatosan közelítsenek a városiakéhoz. Támogatást kell nyújtani azoknak a gazdáknak, akiknek fő foglalkozása a mezőgazdasági vállalkozás és már bizonyítottak ezen a téren.

A romániai mezőgazdaság specifikus családi gazdálkodási szerkezetre épül. Ezért sajátos stratégia kidolgozására van szükség, amely beépül az európai mezőgazdasági és vidékfejlesztési rendszerekbe. A mezőgazdasági és erdőgazdálkodási ágazat versenyképességének javítása érdekében a családi gazdaságok működésének törvényes keretet kell biztosítani. A nagygazdaságok támogatása mellett elengedhetetlenül szükségesnek tartom a túléló gazdaságok támogatását, ugyanis ezek léte nagyrészt a támogatásoktól függ. Ez közvetlen hozzájárulást is jelent egyben a vidéki lakosság életszínvonalának növeléséhez.

Hosszútávú tervezést

A megújuló energiák és a bioenergia előállítására alkalmas nyersanyagok kifejlesztésében úttörő szerepe van a mezőgazdaságnak és az erdőgazdálkodásnak. Románia számára ez nagy lehetőség, amely, egy életképes stratégia segítségével új jövedelemforrást is jelenthet az ágazatban tevékenykedőknek.

A vidékfejlesztésben a legfontosabb az Európai Unió 2013 utáni közösségi agrárpolitikája, és az, hogy a jelenlegi, Románia számára előnyös támogatási összegek ne csökkenjenek, hozzájáruljanak a hazai mezőgazdaság fejlődéséhez. Itt főként azok a támogatások fontosak, amelyek a falvak fejlesztésében töltenek be jelentős szerepet – a vízhálózat kiépítésére valamint a csatorna- és úthálózat korszerűsítésére fordítható támogatások.

Környezetvédelem

A hazai környezetvédelmi politika célja az ország természeti értékeinek és erőforrásainak megőrzése, ugyanakkor egy egészséges és lakható környezet biztosítása kell hogy legyen. A környezetvédelmet egy, minden ágazatot átfogó területnek, nem elkülönülő szakágazatnak kell tekinteni, hiszen valamennyi ágazati politikába hatékony környezetvédelmi intézkedéseket kell beépíteni.

Romániában a különböző környezeti károk megfelelő előrettekintéssel és intézkedésekkel elkerülhetőek, illetve a hatásaik csökkenthetőek, természeti értékeink pedig megőrizhetőek. Ehhez azonban fontos szerepet kell szentelnünk a prevenció intézkedéseknek, amelyeknek még nincs gyakorlata nálunk.

Fontosnak tartom az egészséges környezethez való jog tiszteletben tartását, és azt, hogy valamennyi, környezetvédelmi szempontból veszélyesnek tekinthető beruházás esetén a megelőzés elvét vegyék figyelembe az illetékesek.

Szorgalmazom, hogy a fejlesztési politikák kidolgozásakor elsőbbséget élvezzenek a környezetvédelmi szempontok, hiszen a jövő generációk életfeltételeinek biztosítása erkölcsi kötelességünk.

A természetvédelem terén modern, hatékony intézményrendszernek kell biztosítania környezetünk védelmét, ezért az illetékes hatóságoknak hangsúlyt kell fektetniük az ellenőrzési feladatokra is.

Támogatom és szorgalmazom, hogy a fokozottabb hatékonyság szempontjából az állami intézmények folyamatos együttműködést alakítsanak ki és szakmai kapcsolatot tartsanak fenn a „zöld” civil szervezetekkel.

Egészségügy

Egy egészséges társadalom fokozott figyelmet szentel az egyén, a család, az ország tágabb közössége egészségének. Olyan minőségi szolgáltatásokat biztosít, amelyek nem csak a betegségek gyógyítását, hanem azok megelőzését, az egészség megőrzését tekintik a jól működő egészségügyi rendszer elsőrendű feladatának.

A romániai egészségügyi rendszer egyik prioritása annak pontos meghatározása, hogy melyek azok az egészségügyi szolgáltatások, amelyeket a kötelező egészségügyi biztosítás tartalmaz. Tájékoztatás hiányában, a rendszer felületessége miatt az emberek jelenleg nem tudhatják pontosan, melyek azok a szolgáltatások, amelyekért nem kell fizetniük. Egy másik fontos lépésnek tartom az egészségügyi biztosítók egyesítését, hiszen jelenleg több ilyen intézmény is működik, amelyeknek az önálló léte nem indokolt.

Ugyanakkor - az egészségbiztosítás kiszámíthatósága és a tervezés hatékonysága érdekében – támogatom a többéves költségvetés bevezetését.

Meggyőződésem, hogy a hazai egészségügynek elsősorban az ország lakosságát fenyegető egészségkárosító hatások elhárítására fektetett egészségpolitikát kell gyakorlatba ültetnie. A rendszer hatékonyságához elengedhetetlennek tartom azt, hogy elsősorban a közösség elvárásaihoz alkalmazkodjon, másfelől olyan európai színvonalú szakmai és infrastrukturális háttérrel rendelkezzen, amely megfelel egy huszonkétmilliós uniós tagország igényeinek.

Decentralizációt az egészségügyben

Az egészségügyi ellátórendszer az önkormányzatok egyik legfontosabb eszköze a közegészségügyi biztonság és a lakosság munkaképességének megőrzésére, biztosítására. Hatékonysága csupán az egészségügyi ellátórendszer decentralizációjával, önkormányzati hatáskörbe helyezésével érhető el. Ez lehetővé tenné, hogy olyan testületek irányítsák a rendszer működését, amelyek a legtöbb információval rendelkeznek a lakosság igényeiről, és amelyek a leghatékonyabbak lehetnek a helyi szintű problémák megoldásában.

Ezért a községi és városi kórházak, járóbeteg-ellátó, valamint vizsgálati központok, sürgősségi ügyeleti központok, laboratóriumok a helyi önkormányzatok tulajdonába, a megyei sürgősségi kórházak, egyetemi klinikák pedig a megyei tanácsok tulajdonába és igazgatása alá kell hogy kerüljenek. A biztosítási járulék, valamint a megyei befizetések behajtásának sem minisztériumi hatáskörbe kellene tartoznia. A vitatható szempontok alapján történő, központból való visszaosztási folyamatot teljesen fel kell számolni, hiszen ez értelmetlen bürokratikus intézkedés, amely többletköltséget is feltételez.

Az Egészségügyi Minisztérium szerepe a rendszerben az volna, hogy országos szintű egészségügyi stratégiát dolgozzon ki, szakemberei révén biztosítsa a rendszer folyamatos fejlesztésének keretét, irányát. Támogatom, hogy a folyamatban lévő, országos egészség-felmérési program adatainak feldolgozásával a szakminisztérium egy ésszerű országos egészségügyi stratégiát dolgozzon ki.

Méltányos életkörülményeket az egészségügyben dolgozóknak

Kulcskérdés az orvosok elvándorlásának megállításában a megfelelő bérezésük. Különösen a pályakezdő orvosok számra kell biztosítani a méltányos bérezési feltételeket, hogy a jelenleg tapasztalható nagyméretű orvoshiányt enyhíteni lehessen.

A következő évek másik fontos feladatának tartom a civil kontroll bevezetését az egészségügyi ellátórendszer minőségi és pénzügyi ellenőrzésébe.

Szociális biztonság

A szociális védőháló kiépítése az elmúlt évek egyik fontos törekvése volt, de nem sikerült megtalálni, megteremteni az egyensúlyt a szociális juttatások és a munka megfelelő honorálása között, az állami szektor különböző szegmenseinek bérezése és az elvégzett munka társadalmi haszna között.

Az állami nyugdíjrendszer, a magán- és fakultatív nyugdíjbiztosítás, a gyereknevelési támogatás, családi pótlék, újszülött-kelengye, a fogyatékkal élő személyek társadalmi védelme, a munkanélküliek társadalmi integrálása, az időskorúak szociális védelme, a fiatalok lakásgondjainak megoldása terén történtek előrelépések. Ezek azonban nem elegendők, hiszen a lakosság életszínvonalának tényleges javulása nem érezhető. Az ilyen irányú politikáknak közép és hosszú távú tervezésen kell alapulniuk és figyelembe kell venniük a gazdasági tényezőket is. Továbbra is megoldásra vár a közalkalmazottak egységes bérezésének problémája, amelyet ugyancsak egy széleskörű társadalmi vita eredményezte és valamennyi szakmai ágazat számára méltányos, időálló törvényben kell szabályoznunk.

Biztonságot nyújtó nyugdíjrendszert

Meggyőződésem, hogy a méltányos életkörülmény biztosítása érdekében elsősorban a társadalmi megkülönböztetést kell megszüntetni, csökkenteni kell a kirekesztettséget. Méltányos életkörülményeket és esélyegyenlőséget kell biztosítanunk nyugdíjasaink számára. Ennek érdekében elengedhetetlennek tartom a nyugdíjpénztárak egyesítését, egyetlen nyugdíjpénztár létrehozását azért, hogy vessünk véget nyugdíjasaink megkülönböztetésének. Meg kell erősítenünk a szociális gondozást felvállaló intézményeket. Ennek jelentős részét a non-profit szervezetek, egyházak végzik, tevékenységüket az államnak is támogatnia kell.

Munkahelyteremtést, szakmai átképzést

A hátrányos helyzetben lévő települések lakóinak társadalmi integrációja érdekében támogatom a munkahely-teremtési programok gyakorlatba ültetését. Románia sem kivétel az európai lakosság-előregedés jelensége alól. Az ország aktív lakossága csökken és egyre nő az inaktívok száma, a kedvezőtlen demográfiai tényezők hatására. Egyre fontosabbá válik a felnőttképzés, a szakmai átképzés kérdése a társadalom egésze számára, és ehhez meg kell teremtenünk minden feltételt. A magyar nyelvű felnőttképzés hálózatának bővítését és erősítését elengedhetetlennek tartom, és ugyanilyen fontosnak tekintem a munkahelyi képzést, az ezt ösztönző jogszabályi háttér kialakítását. A foglalkoztatás növelésének érdekében rugalmasabb foglalkoztatási konstrukciókat kell kidolgozni. A távmunka, a részmunkaidős foglalkoztatás által elsősorban a munkanélküliek, valamint a gyermeket nevelő személyek jutnának jövedelemhez, biztos megélhetéshez.

Védelmet a családnak, a gyermekeknek, az időseknek

Javítani kell a családtámogatási rendszeren is. A többgyermekes családok támogatását elengedhetetlenül fontosnak tartom, ehhez országos program kidolgozását is szükségesnek tekintem.

Külön figyelmet szentelek a gyermekjogvédelemnek, a gyermekek egészséges fejlődéshez, oktatáshoz, az erőszaktól való védelemhez, egyenlő bánásmódhoz való jogának, amelyet az államnak biztosítani kell. A jövő nemzedékének egészséges fejlődése érdekében fontosnak tartom, hogy a hazai szociálpolitika azoknak a gyermekeknek a gondozására is kiemelt figyelmet szenteljen, akiknek szülei ideiglenesen, vagy hosszabb ideig külföldön vállaltak munkát. A szubszidiaritás elve alapján a helyi közösségnek lehetőséget kell adni segítségükre, az önkormányzatok állami költségvetési alapokhoz kell jussanak erre a célra. Ugyanígy a más szociális problémákkal küszködő családok támogatását is önkormányzati hatáskörbe kell helyezni.

Romániában hiányzik a szervezett gerontológiai ellátás. Létre kell hozni a gerontológiai (időszerű embereknek szánt) szakrendelőket és elfekvőket, hiszen a jelenleg létező, ilyen jellegű intézmények sem minőségben, sem a helyek számát illetően nem felelnek meg a minimális elvárásoknak sem.

Decentralizációt a társadalompolitikában

Az egészséges közösségek kialakításának érdekében kiemelten fontos a közösségi központok létrehozása minden önkormányzatban (községben, városban), mivel ez a szolgáltatás központi szerepet tölt be a gyermek- és családvédelmi, valamint ifjúsági tevékenységek területén.

Ennek érdekében mindenekelőtt fontosnak tartom, hogy a megyei és helyi szociális ellátórendszer intézményei a Munkaügyi, Család és Esélyegyenlőségi Minisztériumtól a megyei önkormányzatokhoz kerüljenek át. A minisztérium csupán a szakpolitikákat valamint a vonatkozó szabályozásokat dolgozza ki, ezek harmonizációját végezze.

A fogyatékosokat ugyanazok a jogok illetik meg, mint az ország többi polgárát. A fogyatékkal élő személyek esélyegyenlőségének biztosítása érdekében célszerű mind országos mind önkormányzati szinten különböző rehabilitációs programokat kidolgozni.

4. PARTNERSÉG ÉS NYITÁS KÜLPOLITIKA

Jelenleg nincs egy pontosan meghatározott külpolitikai cél, stratégia, amelynek eredményeképpen Románia kialakíthatja saját regionális, európai és tágabb értelemben vett nemzetközi hangját.

Meggyőződésem, hogy elengedhetetlenül szükséges az ország ilyen irányú stratégiájának kidolgozása, hiszen az Európai Unióhoz való csatlakozás nem jelenti egyben a külpolitikai viszonyok automatikus rendeződését: a Nyugat-Balkán országokban és az Európai Unión belül is folyamatosan változó politikai helyzetekkel kell szembenéznünk, ezek kapcsán állást kell foglalnunk.

Egységes, egy hangon beszélő Európát szeretnék, ezért fontosnak tartom, hogy az Európai Uniónak összehangolt külpolitikája, egységes biztonságpolitikája és közös energiapolitikája legyen. Románia kiemelt érdeke ezeknek a közös politikáknak a mielőbbi kidolgozása.

A Lisszaboni Szerződés érvénybelépése után új alapokra kell helyezniünk Románia Európai Unióhoz való viszonyulását. A nemzeti parlamentek szerepe megnő, ezért a nemzeti törvénykezésben át kell értelmeznünk a szubszidiaritás elvét, meg kell teremtenünk a parlamenti ellenőrzés törvényes háttérét azokban a döntésekben, amelyeket a kormány hoz, és amelyek az állampolgárokat közvetlenül érintik.

Szorgalmazom, hogy Románia minél hamarabb teljesítse a Schengeni Egyezmény előírásait, és ez által csatlakozzon Európa azon térségéhez, amely lebontotta belső határait. Nekünk, erdélyi magyaroknak ez kiemelten fontos a Kárpát-medencei magyar közösségekkel való kapcsolatok zavartalan ápolása céljából.

Kiegyensúlyozott szomszédságpolitikát

Ahhoz, hogy az együttműködésen alapuló európai kapcsolatrendszerben Románia is megtalálja a maga helyét, az Európai Unió határ-országaként fel kell vállalnia a térségben a kezdeményező partner szerepét.

Országunk szomszédságpolitikáját új stratégiai alapokra kell helyezni. Magyarországgal és Bulgáriával – mint EU-s tagállamokkal – együtt kell működnünk az európai közösségi politikák terén. Az Unió határán kívüli szomszédos országokkal, Ukrajnával, Szerbiával és Moldovai Köztársasággal való viszonyukban pedig az uniós értékrendet kell képviselnünk, a sajtóságos kulturális és gazdasági együttműködés mellett. Ugyanakkor Románia a Nyugat-Balkán térségének egyensúlyteremtő országa is kell hogy legyen. Ezzel egy időben pontosan meg kell határoznia saját, egyéni érdekeit.

Magyarországgal sajátos, stratégiai partnerséget kell kiépítenünk. Magyarország az Európai Unió kapuja nyugat felé, a magyar közösségnek létfontosságú, hogy Magyarország és Románia között kiemelt partnerségen alapuló jó kapcsolat legyen.

Önálló energiapolitika

Meggyőződésem, hogy az egyik elsőrendű érdek az ország energetikai függetlenedése, amelyet csak a hasonló célkitűzésekkel rendelkező országokkal kialakított együttműködés révén érhetünk el.

Románia törvényes joga az Unión belül is biztonságos energiaellátást célzó külkapcsolatok folytatása és megteremtése, és nem kérdőjelezhető meg Romániának a felhasznált energia összetételével kapcsolatos választása sem.

Az Ausztria, Bulgária, Magyarország, Németország és Törökország által szorgalmazott Nabucco-terv Románia számára is valós alternatívát jelent a földgáz-készlet biztosítására, amennyiben a főellátó, Irán, nem használja fel politikai eszközként a tervben meghatározott szerepét. A nem stabil régiókból és szállítóktól származó importtól való növekvő függőség komoly veszélyt jelent, hiszen kiszolgáltatottá teszi az országot és annak polgárait a változó politikai helyzeteknek. Ugyancsak körültekintő stratégiai viszonyulásra van szükség, amennyiben a South Stream-projektbe való részvétel mellett dönt Románia. Bármilyen ezzel kapcsolatos döntést azonban a széleskörű belpolitikai konzultáció mellett közvita tárgyává kell tenni.

Nemzetközi stratégiai partnerséget

A biztonságos energiaellátáshoz a bel- és külpolitika kiegyensúlyozott és körültekintő ötvözésére van szükség. Valamennyi fél számára méltányos stratégiai partnerséget kell fenntartanunk az Amerikai Egyesült Államokkal és Oroszországgal, ugyanakkor meg kell erősítenünk a transzatlanti kapcsolatainkat, amely egyidőben Románia és az Európai Unió kiemelt érdeke. A hazai diplomáciának minél előbb meg kell nyitnia egy sor fontos kaput a nemzetközi gazdasági szféra, főként a kereskedelem terén az Amerikai Egyesült Államok, Brazília, Kína és India felé.

A romániai magyar közösség érdeke, hogy Románia nemzetközi szinten kiegyensúlyozott partnerségi kapcsolatokat létesítsen és tartson fenn, és az Európai Unió és a NATO tagjaként hozzájáruljon a térség stabilitásához.

A választási program kidolgozásához hozzájárult:

ALBERT ÁLMOS
ANTAL ÁRPÁD ANDRÁS
ANTAL ISTVÁN
BARTHA RÉKA
BÉRES ISTVÁN
BIRÓ ENIKŐ KATALIN
BODOR LÁSZLÓ
BOKOR TIBOR
BORBÉLY LÁSZLÓ
BORBOLY CSABA
CSEKE ATTILA
CSUTAK ISTVÁN
DERZSI ÁKOS
ÉDLER ANDRÁS
ERDEI DOLOCZKI ISTVÁN
FARAGÓ PÉTER
FARKAS ANNA-LILI
FEKETE SZABÓ ANDRÁS
FRUNDA GYÖRGY
GÜNTHNER TIBOR
GYERKÓ LÁSZLÓ
HASCHI ANDRÁS
KEDVES MÁRIA
KELEMEN ATILLA
KELEMEN HUNOR
KEREKES KÁROLY
KOVÁCS PÉTER
KÖTŐ JÓZSEF
LAKATOS ANDRÁS
LAKATOS PÉTER
MARKÓ ATTILA
MARKÓ BÉLA
MÁRTON ÁRPÁD
MÁTÉ ANDRÁS LEVENTE
NAGY ÁGNES
NAGY ZSOLT
OLOSZ GERGELY
PÁL ÁRPÁD
PÁLFI MÓZES ZOLTÁN
PETŐ CSILLA
PORCSALMI BÁLINT
SERES DÉNES
SZÉKELY ISTVÁN
SZÉP GYULA
TAMÁS SÁNDOR

VARGA ATTILA
VERESTÓY ATTILA
WINKLER GYULA